

Matti Nikupeteri / Sysmän kunta
kirjaamo@sysma.fi

Viite: Lausuntopyyntö 9.10.2023

Asia: Hämmölän ranta-asemakaavan osittainen kumoaminen, luonnos

Sysmän kunta on pyytänyt lausuntoa Hämmölän ranta-asemakaavan osittaisesta kumoamisesta. Suunnittelualue sijaitsee Sysmän kunnan itäosassa Joutsjärven rannalla. Matkaa Sysmän Kirkonkylälle on noin 10 kilometriä. Suunnittelualue koostuu yksittäisestä tilasta 781-401-8-152 Kivinokka. Kaavan tavoitteena on kumota vanha vuoden 1992 Hämmölän ranta-asemakaava tilan itäosalta noin 0,5 hehtaarin alueelta. Ranta-asemakaavan kumoamisen seurauksena siirrytään kiinteistöllä yleiskaavan ohjaukseen. Ranta-asemakaavassa tilalle ei ole osoitettu rakennusoikeutta, sillä se sijaitsee aikanaan kokonaan kaavan ulkopuolella. Sen sijaan uudemmassa yleiskaavassa rakennusoikeutta RA-alueella ja koko tilalla on 250 kerrosneliometriä. Yleiskaavan ohjaukseen siirryttäessä rakennusoikeus voidaan sijoittaa laajemmalle alueelle ja vastaa enemmän nykypäivää. Rakennusoikeuden määrä on linjassa kunnan rakennusjärjestyksen kanssa. Kaavahanke on edennyt luonnosvaiheeseen ja sen suunnittelutyöstä vastaa Karttaako Oy.

Pyydettynä lausuntonaan Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää asiakohdan hankkeen luonnosvaiheesta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Museo muistuttaa hakijaa siitä, että riittävät selvitykset ovat yksi tärkeä maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999 + myöh. täydennykset) sisältyvä vaatimus myös kulttuuriperinnön osalta, oli kyse sitten pienestä tai suuresta maankäytön muutoksesta. Hakija ei itse arvioi tarvetta selvityksille, vaan sen tekevät viranomaistyötä tekevät tahot. Kuten esim. luontoarvojen kohdalla, on myös muinaisjäännösten osalta jo maankäyttöhankkeen alkuvaiheessa syytä lähestyä niistä vastaavaa tahoa ja selvittää suunnittelualueen muinaisjäännösten (esihistoriallisten ja historiallisten) selvittämisen tarve ja muinaisjäännösrekisterin tietojen ajantasaisuus. Tämä luo pohjan hankkeen sujuvalle etenemiselle. Tätä kaavakohdan hankkeessa ei ole tehty.

Ajantasaista tietoa alueen muinaismuistolain (295/1963) suojaamista muinaisjäännöksistä ei ole saatavilla. Viimeisimmästä selvityksestä on aikaa jo lähes 20 vuotta. Toisin kuin kaavaselostuksessa esitetään (kohta 2.132) viimeisin selvitys on tehty vuonna 2004 (*H. Poutiainen 2004: SYSMÄ. Etelä-Sysmän ranta- ja kyläyleiskaava-alueen muinaisjäännösinventointi*), ei vuonna 2008 julkaistu kirja Päijät-Hämeen muinaisjäännöksistä ei ole selvitys, vaan siihen on koottu tiedot muinaisjäännösrekisterissä olevista muinaisjäännöskohteista. Myöskään Muinaisjäännösrekisteri tai sen katsominen ei ole selvitys: Muinaisjäännösrekisteri on luettelo tunnetuista muinaisjäännöksistä ja sen kautta voi myös tarkistaa ovatko

muinaijännöstiedot ajan tasalla, eli milloin suunnittelualueen viimeisimmät selvitykset on tehty. Itse arvioinnin selvityksen tarpeellisuudesta suorittaa siis muinaijännöksistä vastaava viranomaistyötä tekevä taho, alueellinen vastuumuseo. Näiltä osin kaavaselostuksen kohtaa 2.132 on korjattava/muutettava.

Suunnittelualue on potentiaalista rautakautista löytöaluetta sekä korkeutensa että sijaintinsa puolesta. Alue on kuitenkin isoin osin rakennettua ja siten siellä mahdollisesti sijainneet muinaijännökset ovat todennäköisesti häiriintyneet/tuhoutuneet. Edellä esitetyn pohjalta museo arvioi, ettei muinaijännösselvitykselle ole edellytyksiä eikä siten tarvetta.

Muilta osin museolla ei ole kaavakohtaan hankkeeseen huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Kaava-alue sijaitsee Valittulan kylän kulttuurimaiseman maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön alueella. (Päijät-Hämeen maakuntakaava 2014) Etelä-Sysmän ranta- ja kyläyleiskaavassa (2009) suunnittelualue on merkitty RA-alueeksi eli loma-asuntoalueeksi. Alueella voimassa oleva yleiskaava vastaa nykyistä tilannetta hyvin. Ranta-asemakaavan kumoamisella ei muuteta alueen maankäytön pääperiaatteita tai osoiteta uusia rakennuspaikkoja. Kumottavassa kaavassa alueeseen ei myöskään kohdistu kaavamääräyksiä, joiden kumoaminen uhkasi alueen arvoja. Museo katsoo, että kaavamuuotos on vähäinen, eikä sillä ole siihen huomautettavaa rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
tutkija, arkeologi	Esko Tikkala
tutkija	Lauri Miettinen

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus